

Open brief van de slachtoffers van terrorisme ter gelegenheid van de verkiezingen van 9 juni 2024

Op 22 maart 2016 werd hun leven voorgoed getekend. Ze verloren een geliefde, raakten zwaargewond, angst werd hun constante metgezel. België deelde hun pijn en de empathie van hun landgenoten raakte hen diep. Nochtans werden ze door de bevoegde autoriteiten met een totale onverschilligheid in de steek gelaten.

Om een reeks disfuncties op te helderen, was in de nasleep van de aanslagen van 22 maart 2016 een parlementaire onderzoekscommissie ingesteld. Haar opmerkelijke werk leidde tot een reeks aanbevelingen. In 2017 kreeg de minister van Justitie de opdracht om een interfederale taskforce op te richten om deze aanbevelingen uit te voeren. De meeste van deze aanbevelingen werden echter niet uitgevoerd, noch onder zijn mandaat, noch onder dat van zijn opvolger, die in de Commissie Justitie van 1 juni 2022 abusievelijk verklaarde dat de overgrote meerderheid was uitgevoerd.

De tegenstrijdigheid bereikte een hoogtepunt toen de voormalige minister zich in enkele van zijn recente toespraken in de Kamer eindelijk voorstander verklaarde om een garantiefonds op te richten, zoals uitdrukkelijk was aanbevolen door de Parlementaire Onderzoekscommissie en dat hij had kunnen realiseren toen hij minister van Justitie was. Niet alleen gebeurde dit niet, maar er werd binnen de Interfederale Taskforce ook geen werkgroep voor dit fonds opgezet.

Met het oog op de uitvoering van andere aanbevelingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie, die onder het mandaat van de betrokken minister van Volksgezondheid onvervuld bleven, verzocht Life for Brussels om een ontmoeting met haar opvolger. Maar deze heeft zich nooit verwaardigd om op hun brieven te antwoorden. Toen hij hierover door parlementsleden werd geïnterpelleerd, ontkende hij dat hij verplicht was om deze aanbevelingen op te volgen, hoewel ze hem opdroegen om “voordelen” toe te kennen aan slachtoffers op grond van hun nationale solidariteitsstatus.

Op 7 mei 2021 kon een van de huidige ministers tijdens een vergadering geen antwoord geven op elementaire vragen over een coachingproject dat hij had besloten te subsidiëren. Deze coaches moeten slachtoffers van terrorisme met raad en daad bijstaan en hen administratief ondersteunen. Veel van de stappen die van slachtoffers worden verlangd, kunnen echter alleen door juridische of medische professionals worden uitgevoerd. Ondanks hun inspanningen zouden de betrokken coaches maar al te vaak niet in staat zijn om de hulp te bieden die slachtoffers verwachten.

In plaats van in te spelen op de behoeften van slachtoffers en de aanbevelingen van de parlementaire enquête uit te voeren, hebben opeenvolgende ministers van Justitie de verantwoordelijkheid voor slachtofferhulp gedelegeerd aan de slachtoffers zelf, door ondoeltreffende projecten te financieren. Tijdens de bijeenkomst op 7 mei 2021 verklaarde de huidige minister dat *“het de autoriteit was die zou betalen voor dit systeem (van coaches) ... en dat de ontwikkeling van dit project zou afhangen van, wel, het was niet de autoriteit zelf die het tot een succes zou brengen, maar de verenigingen zelf”*. Verrassend genoeg beschreef zijn voorganger het project als *“innovatief”* tijdens een presentatie aan de VN.

Zoals de voormalige minister van Volksgezondheid terecht had opgemerkt naar aanleiding van een subsidieaanvraag van dezelfde vereniging voor een ander project voor slachtofferhulp, *“was een juridische analyse vereist gezien de omvang van de aanvragen, met inachtneming van de wet op de overheidsopdrachten”*. Ze vroeg ook *“een concreter en nauwkeuriger lastenboek op te stellen en de regels voor het toekennen van subsidies te respecteren”*. Ze besloot met te verklaren dat *“elke vereniging voor slachtofferhulp ook de kans moet krijgen om projecten in te dienen in een geest van billijkheid... de wetten en regels geldend voor iedereen”*.

Aan het einde van de vergadering van 7 mei 2021 verloor de betrokken minister zijn zelfbeheersing en zei dat hij *“geschokt was door bepaalde opmerkingen”*. Hij gaf er de voorkeur aan het debat te beëindigen door te zeggen dat een dialoog onmogelijk was en dat hij niet verder kon gaan.

Life for Brussels vroeg daarop om een ontmoeting met de eerste minister. Hun brieven bleven onbeantwoord. Pas toen vertegenwoordigers van de vereniging hem benaderden tijdens officiële herdenkingen, beloofde de minister contact met hen op te nemen. Een belofte die hij tot op de dag van vandaag niet is nagekomen. Via de vereniging Life for Brussels voelen meer dan 650 slachtoffers zich verwaarloosd en in de steek gelaten.

Life for Brussels, de grootste Belgische vereniging voor de verdediging van slachtoffers van terrorisme, steunt meer dan 650 slachtoffers door hen te informeren over hun rechten, hen bij te staan in hun procedures en hen psychologische steun te bieden.

Desondanks hebben de laatste twee ministers van Justitie tot twee keer toe geweigerd om de vereniging subsidies toe te kennen. In een open brief van 14 september 2021 hebben veel slachtoffers die lid zijn van Life for Brussels de minister van Justitie laten weten dat hun werkelijke behoeften de behoeften zijn die beschreven staan in de Europese richtlijnen en in het verslag over de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie.

In feite nam Life for Brussels de volledige zorg op zich voor meer dan 650 slachtoffers van terrorisme, waarmee het voldeed aan verplichtingen die eigenlijk op de Belgische staat rusten. Volgens de Europese richtlijnen 2012/29/EU en 2017/541/EU moeten de EU-lidstaten onder andere slachtoffers identificeren, hen informeren over hun rechten, hen toegang geven tot schadeloosstelling en strafrecht, en hen steun en bescherming bieden. Niets van dit alles is ooit gedaan door België, maar door de vereniging Life for Brussels, zonder de minste financiële steun. *“Life for Brussels heeft het werk van de Belgische staat gedaan”*, zei Koen Geens op 13 februari 2017 op een bijeenkomst georganiseerd in Lambermont door de toenmalige eerste minister, Charles Michel.

Na acht jaar strijd door Life for Brussels, zonder enige subsidie van de federale overheid, vragen de slachtoffers zich af hoe een overheid zo gemakkelijk een dergelijke vereniging, en bijgevolg, honderden slachtoffers, kan negeren. Een van de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie was dat slachtofferverenigingen door de Belgische staat gefinancierd moeten worden. Zonder federale subsidies zal Life for Brussels binnenkort haar deuren moeten sluiten, waardoor honderden slachtoffers van terrorisme in een hachelijke situatie terecht zullen komen. Een achterlating waarvan ze niet zullen herstellen. Toen de sluiting werd aangekondigd, zeiden veel slachtoffers dat ze er kapot van waren. Een van hen zei dat ze *“het gevoel had dat ze het slachtoffer was geworden van een nieuwe aanslag”*.

De betrokken slachtoffers kunnen zich daar niet bij neerleggen, want na de goedkeuring van de wet op de schadeloosstelling van slachtoffers van terrorisme, die dankzij de oppositiepartijen en de tussenkomst van Life for Brussels is gewijzigd, zullen verschillende van hen eindelijk een schadevergoeding kunnen krijgen. Als Life for Brussels zou verdwijnen, wie zou er dan nog strijden om de stem van de slachtoffers te laten horen en ervoor te zorgen dat de leiders van onze rechtsstaat hen steunen en beschermen?

De totale onverschilligheid ten opzichte van de slachtoffers die de regeringsleiders de afgelopen twee regeerperiodes aan de dag hebben gelegd, lijkt heel andere belangen te dienen dan de belangen die deze zelfde slachtoffers zouden moeten steunen bij hun wederopbouw. Ze voelen zich in de steek gelaten en als vuilnis behandeld.

Ondanks de Europese richtlijnen voor slachtoffers, de duidelijke aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie en het niet-aflatende werk van de vereniging Life for Brussels gedurende meer dan 8 jaar, hebben opeenvolgende regeringen zich doof gehouden. In plaats daarvan knutselden ze liever aan oude wetten, sommige daterend uit de naoorlogse jaren (1954), en voegden hier en daar wat wetswijzigingen toe. Het resultaat is catastrofaal: in plaats van de procedures te vereenvoudigen en te verminderen, heeft de regering ze complexer gemaakt en vermenigvuldigd, waardoor elk slachtoffer een hindernissenparcours moet afleggen en hun leven tot een hel wordt.

Laten we het voorbeeld nemen van een moeder wier zoon op 22 maart 2016 overleed en die een nabestaandenpensioen zou ontvangen. Het FODpensioen weigerde haar dit en gaf blijk van een totale

miskening van de wet op het statuut van nationale solidariteit. Het was de vereniging Life for Brussels die bijna een jaar lang heeft moeten vechten om ervoor te zorgen dat ze eindelijk het pensioen kreeg waar ze recht op had. Helaas is dit pensioen acht jaar later nog steeds niet aan haar uitbetaald. Slachtoffers worden dagelijks met dit soort absurde situaties geconfronteerd!

België vond het ook niet nodig om een minimum aan erkenning te betonen aan diegenen die de slachtoffers hielpen, door hen zelfs geen specifieke status toe te kennen. Deze helden, die hun leven riskeerden voor het onze en die nog steeds lijden onder het trauma van de aanslagen, zijn vergeten. Ook de minderjarige slachtoffers van terrorisme hebben geen speciale aandacht of steun gekregen. Het langverwachte garantiefonds zal nooit het daglicht zien.

Kortom, de aanbevelingen van de parlementaire onderzoekscommissie zijn door de regering genegeerd. Deze passiviteit wijst op een gebrek aan politieke wil om concrete maatregelen te nemen om slachtoffers te beschermen en te ondersteunen, waardoor de geloofwaardigheid van onze instellingen en de effectiviteit van ons overheidsbeleid in het gevang komen.

Waar wacht de regering op om te reageren? Moeten we wachten op meer verzoeken om euthanasie van slachtoffers of meer zelfmoorden voordat er eindelijk concrete maatregelen worden genomen?

We willen er echter op wijzen dat in dat slagveld, welwillende mensen zoals de ministers van Pensioenen en Defensie, mevrouw Karine Lalieux en mevrouw Ludivine Dedonder, de leden van de vereniging persoonlijk hebben ontvangen en aandachtig naar hun zorgen hebben geluisterd, ook al waren de resultaten van hun gesprekken met andere ministers niet zoals verwacht.

De heer Rachid Madrane, toenmalig minister van Justitie van de Federatie Wallonië-Brussel, kende de vereniging spontaan haar eerste kleine subsidie toe. De slachtoffers zullen hem nooit genoeg kunnen bedanken voor deze steun. Vervolgens heeft mevrouw Valérie Glatigny deze steun bestendigd door de subsidie te verhogen, waardoor de vereniging haar hulp aan de slachtoffers met al hun dankbaarheid kon uitbreiden. Helaas zullen deze subsidies, die dit jaar aanzienlijk zijn verminderd, Life for Brussels niet in staat stellen om de vele slachtoffers te blijven steunen.

De slachtoffers van terrorisme zullen de mannen en vrouwen die hen de afgelopen acht jaar hebben gesteund eeuwig dankbaar zijn. Ze willen graag hun dank betuigen aan Sophie Rohonyi, lid van het Europees Parlement, voor haar onvermoeibare inzet voor hun vereniging, aan Olivier Vajda, lid van het Europees Parlement, voor zijn oprechte steun, en aan Nabil Boukili en Roberto D'Amico, leden van het Europees Parlement, voor hun niet aflatende steun. Ze willen ook graag federaal parlamentslid Koen Metsu bedanken voor zijn steun en vertrouwen, en federale parlamentsleden Khalil Aouasti en François De Smet voor hun steun. Speciale dank gaat uit naar Catherine Fonck en Georges Dallemagne, wier steun bijdroeg tot de wijziging van het wetsvoorstel over de schadeloosstelling van slachtoffers van terrorisme.

De slachtoffers willen ook graag hun dank betuigen aan Brussels parlamentslid Jamal Ikazban en Waals parlamentslid Laurent Heyvaert voor hun niet aflatende steun.

Dankzij deze toegewijde mensen en al diegenen die discreet met hen hebben samengewerkt, hebben de slachtoffers die lid zijn van de vereniging Life for Brussels zich in de loop der jaren minder alleen gevoeld en zullen ze blijven geloven dat in een wereld waar nog goede zielen zijn, alles nog mogelijk is!

Open brief getekend door honderden slachtoffers van terrorisme